МІНІСТЭРСТВА АДУКАЦЫІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ
Вучэбна-метадычнае аб'яднанне па лінгвістычнай адукацыі

ЗАЦВЯРДЖАЮ
Першы намеснік Міністра адукацыі
Рэспублікі Беларусь
_____________ І.А.Старавойтава
____

Рэгістрацыйны № ТД- ___________/ тып.

СУЧАСНАЯ БЕЛАРУСКАЯ МОВА

Тыпавая вучэбная праграма па вучэбнай дысцыпліне
для спецыяльнасцей:
1-21 06 01 Сучасныя замежныя мовы (па напрамках);
1-02 03 06 Замежныя мовы (з пазначэннем моў);
1-02 03 08 Замежная мова (з пазначэннем мовы)

УЗГОДНЕНА
Старшыня Вучэбна-метадычнага аб'яднання
па лінгвістычнай адукацыі
________________ Н.П.Баранава
____

УЗГОДНЕНА
Начальнік Галоўнага ўпраўлення прафесійнай адукацыі Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь
_________________ С.А.Каспяровіч
____

УЗГОДНЕНА
Прарэктар па навукова-метадычнай рабоце Дзяржаўнай установы адукацыі «Рэспубліканскі інстытут вышэйшай школы»
_________________ І.У.Цітовіч
____

Эксперт-нормакантралёр
____
____

Мінск 2021

СКЛАДАЛЬНІКІ:

Л. С. Кныш, дацэнт кафедры беларускай мовы і літаратуры ўстановы адукацыі «Мінскі дзяржаўны лінгвістычны ўніверсітэт», кандыдат філалагічных навук, дацэнт;
Т. Г. Казакевіч, выкладчык кафедры беларускай мовы і літаратуры ўстановы адукацыі «Мінскі дзяржаўны лінгвістычны ўніверсітэт»;
І. А. Бурдзялёва, дацэнт кафедры беларускай мовы і літаратуры ўстановы адукацыі «Мінскі дзяржаўны лінгвістычны ўніверсітэт», кандыдат філалагічных навук, дацэнт.

РЭЦЭНЗЕНТЫ:
Кафедра мовазнаўства і лінгвадыдактыкі ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка»;

У. І. Куліковіч, загадчык кафедры рэдакцыйна-выдавецкіх тэхналогій установы адукацыі «Беларускі дзяржаўны тэхналагічны ўніверсітэт», кандыдат філалагічных навук, дацэнт.

РЭКАМЕНДАВАНА ДА ЗАЦВЯРДЖЭННЯ Ў ЯКАСЦІ ТЫПАВОЙ:
Кафедрай беларускай мовы і літаратуры ўстановы адукацыі «Мінскі дзяржаўны лінгвістычны ўніверсітэт» (пратакол № _ ад __________);

Навукова-метадычным саветам установы адукацыі «Мінскі дзяржаўны лінгвістычны ўніверсітэт» (пратакол № _ ад _________);

Прэзідыумам Савета Вучэбна-метадычнага аб’яднання па лінгвістычнай аудукацыі (пратакол № _ ад _________).

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Вучэбная дысцыпліна «Сучасная беларуская мова» выкладаецца ў адпаведнасці з агульнымі мэтамі падрыхтоўкі спецыяліста ў галіне выкладання замежных моў, а таксама для ажыццяўлення перакладчыцкай дзейнасці, якія прадугледжваюць фарміраванне і развіццё сацыяльна-прафесійнай, практыка-арыентаванай кампетэнтнасці.

Тыпавая вучэбная праграма па вучэбнай дысцыпліне «Сучасная беларуская мова» распрацавана ў адпаведнасці з патрабаваннямі наступных нарматыўных дакументаў:

– адукацыйным стандартам вышэйшай адукацыі I ступені па спецыяльнасці 1-21 06 01 «Сучасныя замежныя мовы (па напрамках)» зацверджанага і ўведзенага ў дзеянне пастановай Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь ад 30.08.2013 г. № 88;

– адукацыйным стандартам вышэйшай адукацыі I ступені па спецыяльнасці 1-02 03 06 «Замежныя мовы (з пазначэннем моў)» зацверджанага і ўведзенага ў дзеянне пастановай Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь ад 30.08.2013 г. № 88;

– адукацыйным стандартам вышэйшай адукацыі I ступені па спецыяльнасці 1-02 03 08 «Замежная мова (з указаннем мовы)», зацверджанага і ўведзенага ў дзеянне пастановай Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь ад 30.08.2013 г. № 88;

– тыпавымі вучэбнымі планамі па напрамках спецыяльнасці 1-21 06 01-01 «Сучасныя замежныя мовы (выкладанне)» (рэгістрацыйны № Д 21-1-014/тып.), «Сучасныя замежныя мовы (пераклад)» (рэгістрацыйны № Д 21-1-015/тып.), зацверджанымі першым намеснікам Міністра адукацыі Рэспублікі Беларусь А.І. Жуком 28.06.2013;

– тыпавым вучэбным планам па спецыяльнасці 1-02 03 08 «Замежная мова (з пазначэннем мовы)» (рэгістрацыйны № А 08-1-014/тып.), зацверджаным першым намеснікам Міністра адукацыі Рэспублікі Беларусь А.І. Жуком 10.07.2013;

– тыпавым вучэбным планам па спецыяльнасці 1-02 03 06 «Замежныя мовы (з пазначэннем моў)» (рэгістрацыйны № А 02-1-013/тып.), зацверджаным першым намеснікам Міністра адукацыі Рэспублікі Беларусь А.І. Жуком 10.07.2013.

Мэтай вывучэння вучэбнай дысцыпліны «Сучасная беларуская мова» з’яўляецца фарміраванне сістэмы прафесійных кампетэнцый, неабходных пры вырашэнні задач у прафесійнай дзейнасці спецыяліста-выкладчыка (перакладчыка) пры ажыццяўленні вуснай і пісьмовай камунікацыі на беларускай мове, перакладзе з беларускай мовы і на беларускую, анатаванні і рэферыраванні прафесійна арыентаваных тэкстаў, вядзенні дзелавой дакументацыі, выступленні з навуковымі паведамленнямі і публічнымі прамовамі.

Дасягненне пастаўленай мэты прадугледжвае вырашэнне наступных **задач:**

– фарміраваць у студэнтаў цэласнае ўяўленне пра беларускую мову як рухомую сістэму на ўсіх яе ўзроўнях;

– выпрацоўваць практычныя ўменні і навыкі граматнага карыстання вуснай і пісьмовай мовай пры выкладанні дысцыпліны і ў перакладчыцкай практыцы;

– фарміраваць устаноўкі на практычнае ўкараненне атрыманых студэнтамі ведаў у іх прафесійнай дзейнасці і іншых сферах сацыяльнай актыўнасці;

– выхоўваць любоў і павагу да мастацкага слова, духоўнай і інтэлектуальнай спадчыны беларускага народа, выпрацоўваць пачуццё нацыянальнай самапавагі і самаідэнтыфікцыі;

– садзейнічаць падрыхтоўцы высокаадукаваных, творчых і крытычна думаючых спецыялістаў, здольных вырашаць складаныя моўна-сацыяльныя праблемы ва ўмовах дзяржаўнага білінгвізму.

Вучэбная дысцыпліна ўваходзіць у цыкл агульнанавуковых і агульнапрафесійных дысцыплін (дзяржаўны кампанент). Яна звязана ў першую чаргу з такой дысцыплінай, як «Сучасная руская мова», а таксма з цыклам вучэбных сацыяльна-гуманітарных дысцыплін (дзяржаўны кампанент).

Асваенне вучэбнай праграмы па вучэбнай дысцыпліне «Сучасная беларуская мова» па спецыяльнасці 1-21 06 01 «Сучасныя замежныя мовы (па напрамках)», напрамку спецыяльнасці 1-21 06 01-01 «Сучасныя замежныя мовы (выкладанне)» павінна забяспечыць фарміраванне наступных кампетэнцый:

акадэмічных кампетэнцый:

- АК-1. Умець прымяняць базавыя навукова-тэарэтычныя веды для рашэння тэарэтычных і практычных задач;

  АК-4. Умець працаваць самастойна;
- АК-8. Валодаць навыкамі вуснай і пісьмовай камунікацыі на дзяржаўных мовах;
- АК-9. Умець вучыцца, павышаць сваю кваліфікацыю на працягу ўсяго жыцця.

сацыяльна-асобасных кампетэнцый:

- САК-1. Валодаць якасцямі грамадзянскасці;
- САК-2. Быць здольным да сацыяльнага ўзаемадзеяння;
- САК-5. Быць здольным да крытыкі і самакрытыкі;
- САК-7. Умець арыентавацца ў сістэме агульначалавечых каштоўнасцей і ўлічваць асаблівасці каштоўнасна-сэнсавых арыентацый разнастайных сацыяльных, нацыянальных, рэлігійных і прафесійных супольнасцей і груп у пэўным соцыуме.

прафесійных кампетэнцый:

у арганізацыйна-кіраўнічай дзейнасці (выкладанне)

- ПК-7. Рыхтаваць даклады, матэрыялы да прэзентацый;

- ПК-8. Карыстацца глабальнымі інфармацыйнымі рэсурсамі і сродкамі тэлекамунікацый.

Асваенне вучэбнай праграмы па вучэбнай дысцыпліне «Сучасная беларуская мова» па спецыяльнасці 1-21 06 01 «Сучасныя замежныя мовы (па напрамках)», напрамку спецыяльнасці 1-21 06 01-02 «Сучасныя замежныя мовы (пераклад)» павінна забяспечыць фарміраванне наступных кампетэнцый:

акадэмічных кампетэнцый:

- АК-1. Умець прымяняць базавыя навукова-тэарэтычныя веды для рашэння тэарэтычных і практычных задач;
- АК-2. Валодаць сістэмным і параўнальным аналізам;
- АК-3. Валодаць даследчымі навыкамі;
- АК-8. Валодаць навыкамі вуснай і пісьмовай камунікацыі на дзяржаўных мовах;
- АК-14. Валодаць метадамі аналізу праблемных сітуацый у сферы прафесійнай дзейнасці.

сацыяльна-асобасных кампетэнцый:

- САК-7. Умець арыентавацца ў сістэме агульначалавечых каштоўнасцей і ўлічваць асаблівасці каштоўнасна-сэнсавых арыентацый разнастайных сацыяльных, нацыянальных, рэлігійных і прафесійных супольнасцей і груп у пэўным соцыуме.

прафесійных кампетэнцый:

у вытворча-практычнай дзейнасці (перакладчыцкая)

- ПК-27. Валодаць дзяржаўнымі мовамі Рэспублікі Беларусь (беларуская, руская), дзвюма або больш замежнымі мовамі як сродкам ажыццяўлення сваёй прафесійнай дзейнасці;
- ПК-36. Валодаць навыкамі публічнага маўлення, мець выразную дыкцыю.

Асваенне вучэбнай праграмы па вучэбнай дысцыпліне «Сучасная беларуская мова» па спецыяльнасці 1-02 03 08 «Замежная мова (з пазначэннем мовы)» павінна забяспечыць фарміраванне наступных кампетэнцый:

акадэмічных кампетэнцый:

- АК-1. Умець прымяняць базавыя навукова-тэарэтычныя веды для рашэння тэарэтычных і практычных задач;

  АК-4. Умець працаваць самастойна;
- АК-8. Валодаць навыкамі вуснай і пісьмовай камунікацыі на дзяржаўных мовах;
- АК-9. Умець вучыцца, павышаць сваю кваліфікацыю на працягу ўсяго жыцця.

сацыяльна-асобасных кампетэнцый:

- САК-1. Валодаць якасцямі грамадзянскасці;
- САК-2. Быць здольным да сацыяльнага ўзаемадзеяння;
- САК-5. Быць здольным да крытыкі і самакрытыкі;

- САК-7. Быць здольным да каштоўнасна-сэнсавай арыентацыі ў свеце;
- САК-8. Быць талерантным да іншых культур і рэлігій.

прафесійных кампетэнцый:

у арганізацыйна-кіраўнічай дзейнасці

- ПК-8. Карыстацца глабальнымі інфармацыйнымі рэсурсамі і сродкамі тэлекамунікацый.

Асваенне вучэбнай праграмы па вучэбнай дысцыпліне «Сучасная беларуская мова» па спецыяльнасці 1-02 03 06 «Замежныя мовы (з пазначэннем моў)» павінна забяспечыць фарміраванне наступных кампетэнцый:

акадэмічных кампетэнцый:

- АК-1. Умець прымяняць базавыя навукова-тэарэтычныя веды для рашэння тэарэтычных і практычных задач;

  АК-4. Умець працаваць самастойна;
- АК-7. Мець навыкі, звязаныя з выкарыстаннем тэхнічных прылад, кіраваннем інфармацыяй і работай з камп’ютарам.

сацыяльна-асобасных кампетэнцый:

- САК-1. Валодаць якасцямі грамадзянскасці;
- САК-2. Быць здольным да сацыяльнага ўзаемадзеяння;
- САК-5. Быць здольным да крытыкі і самакрытыкі;
- САК-7. Арыентавацца ў сістэме агульначалавечых каштоўнасцей;
- САК-8. Быць талерантным да іншых культур і рэлігій.

прафесійных кампетэнцый:

у арганізацыйна-кіраўнічай дзейнасці

- ПК-7. Рыхтаваць даклады, матэрыялы да прэзентацый;
- ПК-8. Карыстацца глабальнымі інфармацыйнымі рэсурсамі і сродкамі тэлекамунікацый.

Згодна з адукацыйным стандартам вышэйшай адукацыі І ступені па спецыяльнасці 1-21 06 01 «Сучасныя замежныя мовы (па напрамках)», адукацыйным стандартам вышэйшай адукацыі І ступені па спецыяльнасці 1-02 03 08 «Замежная мова (з пазначэннем мовы)», адукацыйным стандартам вышэйшай адукацыі І ступені па спецыяльнасці 1-02 03 06 «Замежныя мовы (з пазначэннем моў)» у выніку вывучэння вучэбнай дысцыпліны студэнт павінен:

ведаць:

– функцыі беларускай мовы як асноватворнага кампанента нацыянальнай культуры;
– месца і ролю беларускай мовы ў славянскай і еўрапейскай супольнасці народаў і моў;
– сістэму лексічных, граматычных і стылістычных сродкаў беларускай мовы;
– поўны набор прафесійнай лексікі;

умець:

– выкарыстоўваць беларускую мову ў прафесійнай дзейнасці ў адпаведнасці з нормай і узусам;
– перакладаць, анатаваць і рэферыраваць прафесійна арыентаваныя тэксты;
– складаць і весці на беларускай мове дзелавую дакументацыю, рыхтаваць навуковыя і публічныя выступленні і г.д.

валодаць:

– правіламі сучаснай беларускай арфаграфіі і пунктуацыі;
– асновамі вуснай і пісьмовай камунікацыі на беларускай мове;
– прыёмамі і навыкамі перакладу з беларускай і на беларускую мову.

Структура зместу вучэбнай дысцыпліны «Сучасная беларуская мова» па спецыяльнасці 1-21 06 01 «Сучасныя замежныя мовы (па напрамках)» разлічана на 52 акадэмічныя гадзіны, з іх 34 акадэмічныя гадзіны – на семінарскія заняткі, 18 акадэмічных гадзін – на самастойную работу студэнтаў, працаёмкасць вучэбнай дысцыпліны – 2 заліковыя адзінкі.

Структура зместу вучэбнай дысцыпліны «Сучасная беларуская мова» па спецыяльнасці 1-02 03 06 «Замежныя мовы (з пазначэннем моў)» разлічана на 70 акадэмічных гадзін, з іх 34 акадэмічныя гадзіны – на семінарскія заняткі, 36 акадэмічных гадзін – на самастойную работу студэнтаў, працаёмкасць вучэбнай дысцыпліны – 2 заліковыя адзінкі.

Структура зместу вучэбнай дысцыпліны «Сучасная беларуская мова» па спецыяльнасці 1-02 03 08 «Замежная мова (з пазначэннем мовы)» разлічана на 84 акадэмічныя гадзіны, з іх 50 акадэмічных гадзін – на семінарскія заняткі, 34 акадэмічныя гадзіны – на самастойную работу студэнтаў, працаёмкасць вучэбнай дысцыпліны – 2 заліковыя адзінкі.

Рэкамендаваная форма кантролю – экзамен.

ПРЫКЛАДНЫ ТЭМАТЫЧНЫ ПЛАН

(па спецыяльнасці 1-21 06 01 «Сучасныя замежныя мовы (па напрамках)», па спецыяльнасці 1-02 03 06 «Замежныя мовы (з пазначэннем моў)»)

Змест	Семінарскія заняткі
Раздзел I. Беларуская мова і яе месца ў сістэме агульначалавечых і нацыянальных каштоўнасцяў	
Тэма 1. Уводзіны ў дысцыпліну. Беларуская мова і яе месца ў сістэме агульначалавечых і нацыянальных каштоўнасцяў. *Тэма 2.* Беларуская мова сярод іншых славянскіх моў. *Тэма 3*. Беларуская літаратурная мова і дыялекты.	2

Раздзел II. Беларуская мова на сучасным этапе	
Тэма 4. Функцыянаванне беларускай мовы ва ўмовах білінгвізму. *Тэма 5.* Арфаэпічныя нормы сучаснай беларускай мовы	2
Тэма 6. Арфаграфічныя нормы сучаснай беларускай мовы	2
Тэма 7. Марфалагічныя нормы сучаснай беларускай мовы	2
Тэма 8. Назоўнік	2
Тэма 9. Прыметнік. Займеннік	2
Тэма 10. Лічэбнік	2
Тэма 11. Дзеяслоў	2
Тэма 12. Дзеепрыметнік і дзеепрыслоўе. Прыслоўе	2
Тэма 13. Сінтаксічныя асаблівасці беларускай літаратурнай мовы	2
Раздзел III. Лексічная сістэма беларускай мовы	
Тэма 14. Лексічнае значэнне слова. Мнагазначнасць..	2
Тэма 15. Сінанімія, аманімія, паранімія, антанімія лексічных адзінак у беларускай мове.	2
Тэма 16. Лексіка беларускай мовы паводле паходжання. Лексіка актыўнага і пасіўнага запасу.	2
Тэма 17. Сферы выкарыстання лексікі. Стылістычная дыферэнцыяцыя лексікі..	2
Раздзел IV. Функцыянальныя стылі беларускай мовы	
Тэма 18. Навуковы стыль. Афіцыйна-справавы стыль.	2
Тэма 19. Публіцыстычны і мастацкі стыль. Гутарковы стыль.	2
Раздзел V. Культура прафесійнага маўлення	

Тэма 20. Культура прафесійнага маўлення.	2
Усяго:	34

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА МАТЭРЫЯЛУ

Раздзел I. Беларуская мова і яе месца ў сістэме агульначалавечых і нацыянальных каштоўнасцяў

Тэма 1. Уводзіны ў дысцыпліну. Беларуская мова і яе месца ў сістэме агульначалавечых і нацыянальных каштоўнасцяў. Мова і соцыум. Функцыі мовы ў грамадстве. Беларуская мова – форма нацыянальнай культуры беларусаў.

Тэма 2. Беларуская мова сярод іншых славянскіх моў. Асноўныя перыяды развіцця беларускай мовы. Старабеларуская літаратурная мова XIV – XVII ст. Дзяржаўны статус беларускай мовы ў Вялікім Княстве Літоўскім. Нацыянальна-моўная палітыка Рэчы Паспалітай і яе вынікі. Беларуская літаратурная мова ў часы Расійскай імперыі ва ўмовах адсутнасці беларускай дзяржаўнасці. Беларуская літаратурная мова XIX – пачатку XX ст. Развіццё і функцыянаванне беларускай літаратурнай мовы ў XX – пачатку XXI ст.

Тэма 3. Беларуская літаратурная мова і дыялекты. Дыялект. Гаворка. Фанетыка-граматычныя рысы паўночна-ўсходняга і паўднёва-заходняга дыялектаў.

Раздзел II. Беларуская мова на сучасным этапе

Тэма 4. Функцыянаванне беларускай мовы ва ўмовах білінгвізму. Трасянка (прычыны). Моўная інтэрферэнцыя як вынік білінгвізму. Віды інтэрферэнцыі. Пурызм. Паняцце літаратурнай нормы.

Асноўныя фанетычныя рысы беларускай мовы ў параўнанні з рускай мовай.

Тэма 5. Арфаэпічныя нормы сучаснай беларускай мовы. Прычыны іх парушэння. Асаблівасці беларускага літаратурнага вымаўлення ў параўнанні з рускім. Даведнікі па беларускай арфаэпіі.

Тэма 6. Арфаграфічныя нормы сучаснай беларускай мовы. Паняцце прынцыпа арфаграфіі. Прынцыпы беларускага правапісу. Напісанні і правілы, заснаваныя на іх. Традыцыйныя і дыферэнцыйныя напісанні. Гісторыя станаўлення беларускіх арфаграфічных норм. Змяненні і ўдакладненні беларускага правапісу як заканамерны працэс развіцця беларускай літаратурнай мовы. Даведнікі па беларускай арфаграфіі.

Тэма 7. Марфалагічныя нормы сучаснай беларускай мовы. Класіфікацыя часцін мовы; спрэчныя пытанні. Пераходныя з’явы ў сістэме часцін мовы.

Тэма 8. Назоўнік. Агульная характарыстыка лексіка-граматычных разрадаў і катэгорый назоўніка. Несупадзенне ў родзе, ліку і скланенні

назоўнікаў (у параўнанні з рускай мовай). Асаблівасці скланення прозвішчаў, імёнаў і геаграфічных назваў.

Тэма 9. Прыметнік. Займенік. Агульная характарыстыка прыметніка як часціны мовы. Поўныя і кароткія формы прыметнікаў, іх ужыванне ў беларускай і рускай мовах. Утварэнне і ўжыванне форм ступеней параўнання якасных прыметнікаў. Выкарыстанне элятыўных форм у беларускай і рускай мовах. Прыналежныя прыметнікі, іх утварэнне. Займеннік. Агульная характарыстыка. Асаблівасці ўжывання асабовых, азначальных, адмоўных і няпэўных займеннікаў. Скланенне і правапіс займеннікаў. Прыметнікі і займеннікі ў тэкстах розных стыляў.

Тэма 10. Лічэбнік. Разрады лічэбнікаў. Скаланенне і правапіс лічэбнікаў. Асаблівасці ўжывання і спалучэння лічэбнікаў з іншымі часцінамі мовы.

Тэма 11. Дзеяслоў. Агульная характарыстыка форм і катэгорый. Спражэнне. Рознаспрагальныя дзеясловы. Трыванне дзеяслова і яго сувязь з катэгорыяй часу. Ужыванне суфіксаў дзеясловаў у беларускай мове ў параўнанні з рускай мовай.

Тэма 12. Дзеепрыметнік і дзеепрыслоўе. Прыслоўе. Дзеепрыметнік, асаблівасці ўтварэння і ўжывання ў беларускай мове. Дзеепрыметнік у складзе тэрміналагічных выразаў. Спосабы перакладу дзеепрыметнікаў з рускай на беларускую мову. Дзеепрыслоўе, асаблівасці ўтварэння і функцыянавання (у параўнанні з рускай мовай). Спецыфіка ў выкарыстанні форм дзеепрыметніка і дзеепрыслоўя ў прафесійным маўленні. Прыслоўе. Агульная характарыстыка. Асаблівасці ўтварэння і правапіс. Утварэнне форм ступеней параўнання (у параўнанні з рускай мовай).

Тэма 13. Сінтаксічныя асаблівасці беларускай літаратурнай мовы. Будова словазлучэнняў у беларускай мове: асаблівасці дзеяслоўнага кіравання. Каардынацыя дзейніка і выказніка ў сказе.

Раздзел III. Лексічная сістэма беларускай мовы

Тэма 14. Лексічнае значэнне слова. Мнагазначнасць. Тыпы лексічных значэнняў слова. Монасемантычныя і полісемантычныя словы. Прамое і пераноснае значэнні слоў. Спецыфіка іх стылістычнага выкарыстання. Тропы, заснаваныя на мнагазначнасці (метафара, метанімія, сінекдаха, антанамазія, эпітэт, літота, гіпербала і інш.). Фразеалогія. Тыпы фразеалагізмаў, іх паходжанне і стылёвыя функцыі. Прыказкі, прымаўкі, афарызмы.

Тэма 15. Сінанімія, аманімія, паранімія, антанімія лексічных адзінак ў беларускай мове. Функцыянальнае ўжыванне, стылістычная роля. Тропы з сінанімічнымі, аманімічнымі, паранімічнымі і антанімічнымі адносінамі (аксюмаран, антытыза, антыфразіс, астэізм, эўфемізм, дысфемізм, паранамазія, каламбур).

Тэма 16. Лексіка беларускай мовы паводле паходжання. Лексіка актыўнага і пасіўнага запасу. Змены ў лексічнай сістэме беларускай мовы: гістарызмы, архаізмы. Запазычаная лексіка. Прычыны запазычання.

Тэма 17. Сферы выкарыстання лексікі. Стылістычная дыферэнцыяцыя лексікі. Агульнаўжывальная лексіка і лексіка абмежаванага выкарыстання (дыялектная, спецыяльная, жаргонная). Дыялектызм. Віды дыялектызмаў: лексічныя, этнаграфічныя, семантычныя, словаўтваральныя, фанетычныя, граматычныя. Жаргон і арго. Спецыяльная лексіка: тэрміны і прафесіяналізмы.

Беларуская навуковая тэрміналогія на сучасным этапе. Тэрміналагізацыя і дэтэрміналагізацыя.

Раздзел IV. Функцыянальныя стылі беларускай мовы

Тэма 18. Навуковы стыль. Афіцыйна-справавы стыль. Паняцце функцыянальнага стылю. Класіфікацыя функцыянальных стыляў (навуковы, афіцыйна-справавы, публіцыстычны, мастацкі, гутарковы).

Навуковы стыль і яго асноўныя падстылі (уласна навуковы (акадэмічны), навукова-папулярны, вучэбна-навуковы і інш.). Функцыі навуковага стылю і яго адметныя лексічныя, марфалагічныя і сінтаксічныя асаблівасці.

Моўныя сродкі і жанравая разнастайнасць навуковага стылю (артыкул, даклад, рэферат, анатацыя, рэзюмэ і інш.), агульныя патрабаванні да іх напісання і афармлення. Кампазіцыя пісьмовага навуковага тэксту і вуснага выступлення. Табліцы, графікі, схемы, цытаты, спасылкі, іх афармленне.

Афіцыйна-справавы стыль і яго асноўныя падстылі (канцылярскі, юрыдычны, дыпламатычны). Функцыі афіцыйна-справавога стылю і яго характэрныя асаблівасці. Асноўныя рысы і моўныя сродкі афіцыйна-справавога стылю. Віды афіцыйна-справавых тэкстаў (заява, даверанасць, аўтабіяграфія, дакладная запіска, тлумачальная запіска, кантракт, дзелавыя лісты і інш.), правілы іх напісання і афармлення.

Кампазіцыя афіцыйна-справавых тэкстаў. Загаловак і іншыя рэквізіты як элементы тэксту службовага дакумента. Роля клішыраваных выразаў у арганізацыі тэксту службовых дакументаў.

Тэма 19. Публіцыстычны і мастацкі стыль. Гутарковы стыль. Асаблівасці і функцыі публіцыстычнага стылю. Падстылі (прамоўніцкі, газетна-публіцыстычны, радыё- і тэлежурналісцкі) і жанры (артыкул, фельетон, эсэ, інтэрв'ю, нататка і інш.).

Мастацкі стыль. Жанравая разнастайнасць. Асаблівасці выкарыстання моўных сродкаў.

Гутарковы стыль, яго асаблівасці. Стылізацыя гутарковага маўлення ў творах мастацкай літаратуры. Дыялог. Палілог. Паняцце "гутарковае слова."

Пераклад на беларускую мову навуковых, афіцыйна-справавых, публіцыстычных, мастацкіх тэкстаў.

Раздзел V. Культура прафесійнага маўлення

Тэма 20. Культура прафесійнага маўлення. Мова і маўленне. Паняцце культуры маўлення. Прафесійна арыентаванае маўленне. Асноўныя камунікатыўныя якасці маўлення: правільнасць, дакладнасць, лагічнасць, чысціня і багацце (разнастайнасць) маўлення, дарэчнасць, вобразнасць.

Правільнасць маўлення і маўленчыя нормы (лексічныя, арфаэпічныя, акцэнталагічныя, словаўтваральныя, марфалагічныя, сінтаксічныя). Тыповыя маўленчыя памылкі, іх прычыны, спосабы выпраўлення.

Тэхніка і выразнасць маўлення (голас і маўленчае дыханне, дыкцыя, інтанацыя і інш.).

Узаемадзеянне вербальных і невербальных (жэсты, міміка, рухі) сродкаў маўленчай дзейнасці.

Падрыхтоўка да публічнага выступлення. Асноўныя якасці-паказчыкі паспяховага выступлення.

Маўленчы этыкет. Паняцце камунікатыўнага этыкету. Паўсядзённы этыкет, бытавы, дыпламатычны, святочны, тэлефонны, інтэрнэт-этыкет.

ПРЫКЛАДНЫ ТЭМАТЫЧНЫ ПЛАН

(па спецыяльнасці 1-02 03 08 «Замежная мова (з пазначэннем мовы)»)

Змест	Семінарскія заняткі
Раздзел І. Беларуская мова і яе месца ў сістэме агульначалавечых і нацыянальных каштоўнасцяў	
Тэма 1. Уводзіны ў дысцыпліну. Беларуская мова і яе месца ў сістэме агульначалавечых і нацыянальных каштоўнасцяў.	2
Тэма 2. Беларуская мова сярод іншых славянскіх моў.	2
Тэма 3. Беларуская літаратурная мова і дыялекты.	2
Раздзел ІІ. Беларуская мова на сучасным этапе	
Тэма 4. Функцыянаванне беларускай мовы ва ўмовах білінгвізму.	2
Тэма 5. Арфаэпічныя нормы сучаснай беларускай мовы	2
Тэма 6. Арфаграфічныя нормы сучаснай беларускай мовы.	2
Тэма 7. Марфалагічныя нормы сучаснай беларускай мовы.	4
Тэма 8. Назоўнік.	2
Тэма 9. Прыметнік. Займеннік.	2
Тэма 10. Лічэбнік.	2
Тэма 11. Дзеяслоў.	2

Тэма 12. Дзеепрыметнік і дзеепрыслоўе.	2
Тэма 13. Прыслоўе.	2
Тэма 14. Сінтаксічныя асаблівасці беларускай літаратурнай мовы.	2
Раздзел III. Лексічная сістэма беларускай мовы	
Тэма 15. Лексічнае значэнне слова. Мнагазначнасць..	2
Тэма. 16. Фразеалогія.	2
Тэма 17. Сінанімія, аманімія, паранімія, антанімія лексічных адзінак у беларускай мове.	2
Тэма 18. Лексіка беларускай мовы паводле паходжання. Лексіка актыўнага і пасіўнага запасу.	2
Тэма 19. Сферы выкарыстання лексікі. Стылістычная дыферэнцыяцыя лексікі..	2
Раздзел IV. Функцыянальныя стылі беларускай мовы	
Тэма 20. Навуковы стыль. Афіцыйна-справавы стыль.	2
Тэма 21. Публіцыстычны і мастацкі стыль. Гутарковы стыль.	4
Раздзел V. Культура прафесійнага маўлення	
Тэма 22. Культура прафесійнага маўлення.	2
Тэма 23. Маўленчы этыкет. .	2
Усяго:	50

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА МАТЭРЫЯЛУ

Раздзел I. Беларуская мова і яе месца ў сістэме агульначалавечых і нацыянальных каштоўнасцяў

Тэма 1. Уводзіны ў дысцыпліну. Беларуская мова і яе месца ў сістэме агульначалавечых і нацыянальных каштоўнасцяў. Мова і соцыум. Функцыі мовы ў грамадстве. Беларуская мова – форма нацыянальнай культуры беларусаў.

Тэма 2. Беларуская мова сярод іншых славянскіх моў. Асноўныя перыяды развіцця беларускай мовы. Старабеларуская літаратурная мова XIV – XVII ст. Дзяржаўны статус беларускай мовы ў Вялікім Княстве Літоўскім. Нацыянальна-моўная палітыка Рэчы Паспалітай і яе вынікі. Беларуская літаратурная мова ў часы Расійскай імперыі ва ўмовах адсутнасці беларускай дзяржаўнасці. Беларуская літаратурная мова XIX – пачатку XX ст. Развіццё і функцыянаванне беларускай літаратурнай мовы ў XX – пачатку XXI ст.

Тэма 3. Беларуская літаратурная мова і дыялекты. Дыялект. Гаворка. Фанетыка-граматычныя рысы паўночна-ўсходняга і паўднёва-заходняга дыялектаў.

Раздзел II. Беларуская мова на сучасным этапе

Тэма 4. Функцыянаванне беларускай мовы ва ўмовах білінгвізму. Трасянка (прычыны). Моўная інтэрферэнцыя як вынік білінгвізму. Віды інтэрферэнцыі. Пурызм. Паняцце літаратурнай нормы.

Асноўныя фанетычныя рысы беларускай мовы ў параўнанні з рускай мовай.

Тэма 5. Арфаэпічныя нормы сучаснай беларускай мовы. Прычыны іх парушэння. Асаблівасці беларускага літаратурнага вымаўлення ў параўнанні з рускім. Даведнікі па беларускай арфаэпіі.

Тэма 6. Арфаграфічныя нормы сучаснай беларускай мовы. Паняцце прынцыпа арфаграфіі. Прынцыпы беларускага правапісу. Напісанні і правілы, заснаваныя на іх. Традыцыйныя і дыферэнцыйныя напісанні. Гісторыя станаўлення беларускіх арфаграфічных норм. Змяненні і ўдакладненні беларускага правапісу як заканамерны працэс развіцця беларускай літаратурнай мовы. Даведнікі па беларускай арфаграфіі.

Тэма 7. Марфалагічныя нормы сучаснай беларускай мовы. Класіфікацыя часцін мовы; спрэчныя пытанні. Пераходныя з’явы ў сістэме часцін мовы.

Тэма 8. Назоўнік. Агульная характарыстыка лексіка-граматычных разрадаў і катэгорый назоўніка. Несупадзенне ў родзе, ліку і скланенні назоўнікаў (у параўнанні з рускай мовай). Асаблівасці скланення прозвішчаў, імёнаў і геаграфічных назваў.

Тэма 9. Прыметнік. Займеннік. Агульная характарыстыка прыметніка як часціны мовы. Поўныя і кароткія формы прыметнікаў, іх ужыванне ў беларускай і рускай мовах. Утварэнне і ўжыванне форм ступеней параўнання

якасных прыметнікаў. Выкарыстанне элятыўных форм у беларускай і рускай мовах. Прыналежныя прыметнікі, іх утварэнне. Займеннік. Агульная характарыстыка. Асаблівасці ўжывання асабовых, азначальных, адмоўных і няпэўных займеннікаў. Скланенне і правапіс займеннікаў. Прыметнікі і займеннікі ў тэкстах розных стыляў.

Тэма 10. Лічэбнік. Разрады лічэбнікаў. Скалапенне і правапіс лічэбнікаў. Асаблівасці ўжывання і спалучэння лічэбнікаў з іншымі часцінамі мовы.

Тэма 11. Дзеяслоў. Агульная характарыстыка форм і катэгорый. Спражэнне. Рознаспрагальныя дзеясловы. Трыванне дзеяслова і яго сувязь з катэгорыяй часу. Ужыванне суфіксаў дзеясловаў у беларускай мове ў параўнанні з рускай мовай.

Тэма 12. Дзеепрыметнік і дзеепрыслоўе. Дзеепрыметнік, асаблівасці ўтварэння і ўжывання ў беларускай мове. Дзеепрыметнік у складзе тэрміналагічных выразаў. Спосабы перакладу дзеепрыметнікаў з рускай на беларускую мову. Дзеепрыслоўе, асаблівасці ўтварэння і функцыянавання (у параўнанні з рускай мовай). Спецыфіка ў выкарыстанні форм дзеепрыметніка і дзеепрыслоўя ў прафесійным маўленні.

Тэма 13. Прыслоўе. Агульная характарыстыка. Разрады. Асаблівасці ўтварэння і правапіс. Ужыванне форм ступеней параўнання (у параўнанні з рускай мовай).

Тэма 14. Сінтаксічныя асаблівасці беларускай літаратурнай мовы. Будова словазлучэнняў у беларускай мове: асаблівасці дзеяслоўнага кіравання. Каардынацыя дзейніка і выказніка ў сказе.

Раздзел III. Лексічная сістэма беларускай мовы

Тэма 15. Лексічнае значэнне слова. Мнагазначнасць. Тыпы лексічных значэнняў слова. Монасемантычныя і полісемантычныя словы. Прамое і пераноснае значэнні слоў. Спецыфіка іх стылістычнага выкарыстання. Тропы, заснаваныя на мнагазначнасці (метафара, метанімія, сінекдаха, антанамазія, эпітэт, літота, гіпербала і інш.).

Тэма 16. Фразеалогія. Тыпы фразеалагізмаў, іх паходжанне і стылёвыя функцыі. Прыказкі, прымаўкі, афарызмы.

Тэма 17. Сінанімія, аманімія, паранімія, антанімія лексічных адзінак ў беларускай мове. Функцыянальнае ўжыванне, стылістычная роля. Тропы з сінанімічнымі, аманімічнымі, паранімічнымі і антанімічнымі адносінамі (аксюмаран, антытыза, антыфразіс, астэізм, эўфемізм, дысфемізм, паранамазія, каламбур).

Тэма 18. Лексіка беларускай мовы паводле паходжання. Лексіка актыўнага і пасіўнага запасу. Змены ў лексічнай сістэме беларускай мовы: гістарызмы, архаізмы. Запазычаная лексіка. Прычыны запазычання.

Тэма 19. Сферы выкарыстання лексікі. Стылістычная дыферэнцыяцыя лексікі. Агульнаўжывальная лексіка і лексіка абмежаванага выкарыстання (дыялектная, спецыяльная, жаргонная). Дыялектызм. Віды дыялектызмаў:

лексічныя, этнаграфічныя, семантычныя, словаўтваральныя, фанетычныя, граматычныя. Жаргон і арго. Спецыяльная лексіка: тэрміны і прафесіяналізмы.

Беларуская навуковая тэрміналогія на сучасным этапе. Тэрміналагізацыя і дэтэрміналагізацыя.

Раздзел IV. Функцыянальныя стылі беларускай мовы

Тэма 20. Навуковы стыль. Афіцыйна-справавы стыль. Паняцце функцыянальнага стылю. Класіфікацыя функцыянальных стыляў (навуковы, афіцыйна-справавы, публіцыстычны, мастацкі, гутарковы).

Навуковы стыль і яго асноўныя падстылі (уласна навуковы (акадэмічны), навукова-папулярны, вучэбна-навуковы і інш.). Функцыі навуковага стылю і яго адметныя лексічныя, марфалагічныя і сінтаксічныя асаблівасці.

Моўныя сродкі і жанравая разнастайнасць навуковага стылю (артыкул, даклад, рэферат, анатацыя, рэзюмэ і інш.), агульныя патрабаванні да іх напісання і афармлення. Кампазіцыя пісьмовага навуковага тэксту і вуснага выступлення. Табліцы, графікі, схемы, цытаты, спасылкі, іх афармленне.

Афіцыйна-справавы стыль і яго асноўныя падстылі (канцылярскі, юрыдычны, дыпламатычны). Функцыі афіцыйна-справавога стылю і яго характэрныя асаблівасці. Асноўныя рысы і моўныя сродкі афіцыйна-справавога стылю. Віды афіцыйна-справавых тэкстаў (заява, даверанасць, аўтабіяграфія, дакладная запіска, тлумачальная запіска, кантракт, дзелавыя лісты і інш.), правілы іх напісання і афармлення.

Кампазіцыя афіцыйна-справавых тэкстаў. Загаловак і іншыя рэквізіты як элементы тэксту службовага дакумента. Роля клішыраваных выразаў у арганізацыі тэксту службовых дакументаў.

Тэма 21. Публіцыстычны і мастацкі стыль. Гутарковы стыль. Асаблівасці і функцыі публіцыстычнага стылю. Падстылі (прамоўніцкі, газетна-публіцыстычны, радыё- і тэлежурналісцкі) і жанры (артыкул, фельетон, эсэ, інтэрв’ю, нататка і інш.).

Мастацкі стыль. Жанравая разнастайнасць. Асаблівасці выкарыстання моўных сродкаў.

Гутарковы стыль, яго асаблівасці. Стылізацыя гутарковага маўлення ў творах мастацкай літаратуры. Дыялог. Палілог. Паняцце “гутарковае слова.”

Пераклад на беларускую мову навуковых, афіцыйна-справавых, публіцыстычных, мастацкіх тэкстаў.

Раздзел V. Культура прафесійнага маўлення

Тэма 22. Культура прафесійнага маўлення. Мова і маўленне. Прафесійна арыентаванае маўленне. Паняцце культуры маўлення. Асноўныя камунікатыўныя якасці маўлення: правільнасць, дакладнасць, лагічнасць, чысціня і багацце (разнастайнасць) маўлення, дарэчнасць, вобразнасць.

Правільнасць маўлення і маўленчыя нормы (лексічныя, арфаэпічныя, акцэнталагічныя, словаўтваральныя, марфалагічныя, сінтаксічныя). Тыповыя маўленчыя памылкі, іх прычыны, спосабы выпраўлення.

Тэхніка і выразнасць маўлення (голас і маўленчае дыханне, дыкцыя, інтанацыя і інш.).

Узаемадзеянне вербальных і невербальных (жэсты, міміка, рухі) сродкаў маўленчай дзейнасці.

Падрыхтоўка да публічнага выступлення. Асноўныя якасці-паказчыкі паспяховага выступлення.

Тэма 23. Маўленчы этыкет. Паняцце камунікатыўнага этыкету. Паўсядзённы этыкет, бытавы, дыпламатычны, святочны, тэлефонны, інтэрнэт-этыкет.

ІНФАРМАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНАЯ ЧАСТКА

Асноўная літаратура

1. Сучасная беларуская літаратурная мова : вучэб. дапам. / Д. В. Дзятко [і інш.] ; пад рэд. Д. В. Дзятко. – Мінск : Выш. шк., 2017. – 588 с.

2. Грыгор’ева, Л. М. Сучасная беларуская мова : зб. практыкаванняў / Л. М. Грыгор'ева, Г. Ф. Андарала. – Мінск : Выш. шк., 2010. – 368 с.

3. Энцыклапедыя для школьнікаў і студэнтаў : у 20 т. Т. 7 : Беларуская мова / рэдкал.: У. У. Андрыевіч (гал. рэд.) [і інш.]. – Мінск : БелЭн, 2017. – 496 с.

Дадатковая літаратура

1. Багамолава, А. М. Стылістыка і культура беларускага маўлення : падручнік / А. М. Багамолава, Г. К. Семянькова. – Мінск : РІВШ, 2017. – 344 с.

2. Кароткая граматыка беларускай мовы : у 2 ч. Ч. 1 : Фаналогія. Марфаналогія. Марфалогія / НАН Беларусі, Ін-т мовазнаўства імя Я. Коласа ; навук. рэд. А. А. Лукашанец. – Мінск : Беларус. навука, 2007. – 351 с.

3. Кароткая граматыка беларускай мовы : у 2 ч. Ч. 2 : Сінтаксіс / НАН Беларусі, Ін-т мовазнаўства імя Я. Коласа ; навук. рэд. А. А. Лукашанец. – Мінск : Беларус. навука, 2009. – 240 с.

4. Кныш, Л. С. Практыкум па беларускай мове / Л. С. Кныш, В. У. Барысенка, Т. Г. Казакевіч ; Мінскі дзярж. лінгвіст. ун-т ; рэц. І. С. Камінская. – Мінск : МДЛУ, 2020. – 240 с.

5. Кузьміч, В. А. Практычная і функцыянальная стылістыка беларускай мовы : вучэб. дапам. / В. А. Кузьміч, В. В. Шахаб ; Беларус. дзярж. тэхнал. ун-т. – Мінск : БДТУ, 2008. – 240 с.

6. Куліковіч, У. І. Новае ў беларускай арфаграфіі : правілы, заданні, тэсты, давед. матэрыял / У. І. Куліковіч ; пад рэд. М. Р. Прыгодзіча. – 2-е выд., дап. – Мінск : Новое знание, 2010. – 128 с.

7. Лепешаў, І. Я. Практыкум па беларускай мове : вучэб. дапаможнік / І. Я. Лепешаў, Г. М. Малажай, К. М. Панюціч. – 2-е выд., папраўл. і дап. – Мінск : Выш. шк., 2010. – 333 с.

8. Сучасная беларуская мова : вучэб. дапам. / пад рэд. Л. М. Грыгор’евай. – 4-е выд., выпр. – Мінск : Выш. шк., 2011. – 622 с.

9. Шкраба, І. Р. Сучасная беларуская мова. Марфалогія / І. Р. Шкраба. – Мінск : Сэр-Вит, 2007. – 304 с.

Інфармацыйна-даведачныя выданні

1. Арфаэпічны слоўнік беларускай мовы / НАН Беларусі, Ін-т мовы і літ. імя Я. Коласа і Я. Купалы ; уклад.: В. П. Русак [і інш.]. – Мінск : Беларус. навука, 2017. – 757 с.

2. Беларускі арфаграфічны слоўнік / уклад.: Л. П. Кунцэвіч, І. У. Кандрацэня ; пад рэд. А. А. Лукашанца ; НАН Беларусі, Ін-т мовы і літ. імя Я. Коласа і Я. Купалы. – 3-е выд., выпр., нов. арфаграф. напіс. – Мінск : Беларус. навука, 2012. – 695 с.

3. Беларуска-рускі слоўнік = Белорусско-русский словарь : у 3 т. / пад рэд. А. А. Лукашанца ; НАН Беларусі, Ін-т мовы і літ. імя Я. Коласа. – 4-е выд., перапрац. і дап. – Мінск : Беларуская Энцыклапедыя імя Петруся Броўкі, 2012. – 3 т.

4. Булыка, А. М. Слоўнік іншамоўных слоў : актуальная лексіка / А. М. Булыка. – Мінск : Харвест, 2005. – 336 с.

5. Граматычны слоўнік назоўніка / НАН Беларусі, Ін-т мовы і літ. імя Я. Коласа і Я. Купалы ; уклад.: Г. У. Арашонкава [і інш.]. – Мінск : Беларус. навука, 2008. – 1379 с.

6. Граматычны слоўнік прыметніка, займенніка, лічэбніка, прыслоўя / НАН Беларусі, Ін-т мовы і літ. імя Я. Коласа і Я. Купалы ; уклад.: Н. П. Еўсіевіч [і інш.]. – 2-е выд., дапрац. – Мінск : Беларус. навука, 2013. – 1135 с.

7. Клышка, М. К. Слоўнік сінонімаў і блізказначных слоў / М. К. Клышка. – Мінск : Радыёла-Плюс, 2005. – 672 с.

8. Смаршчок, М. Ф. Беларускія аднакарэнныя і сугучныя словы з рускімі адпаведнікамі : слоўнік-даведнік / М. Ф. Смаршчок, Э. І. Барысаглебская ; Мінскі дзярж. лінгвіст. ун-т. – Мінск : МДЛУ, 2002. – 296 с.

МЕТАДЫЧНЫЯ РЭКАМЕНДАЦЫІ ПА АРГАНІЗАЦЫІ І ВЫКАНАННІ САМАСТОЙНАЙ РАБОТЫ СТУДЭНТАЎ ПА ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЕ

Састаўным элементам прафесійна арыентаванага навучання з’яўляецца самастойная работа, якая ўключае разнастайныя віды пазааўдыторнай работы студэнта (практыкаванні лексіка-грамтычнага і семантыка-стыістычнага характару, вусныя і пісьмовыя жанрава-стылістычныя заданні, пераклады тэкстаў па спецыяльнасці з рускай мовы на беларускую, маналагічныя тэматычна абумоўленыя выступленні, дыялогі-дыскусіі на вызначаную групай тэму і інш.). Для ацэнкі самастойнай работы праводзіцца аўдыторны і індывідуальны кантроль з боку выкладчыка.

Для самастойнага вывучэння асобных тэм вучэбнай дысцыпліны «Сучасная беларуская мова» можа выкарыстоўвацца агульны спіс літаратуры, а таксама спіс літаратуры, падабраны асобна па кожнай тэме. Гэта дае магчымасць студэнтам самастойна засвоіць вылучаныя тэмы. Пры выкананні дадзенага віду працы студэнты вучацца самастойна выбіраць, сістэматызаваць, ілюстраваць пэўны тэарэтычны матэрыял, а таксама выпрацоўваць уменне прымяняць адпаведныя веды на практыцы не толькі пры развіцці вуснага, але і пры ўдасканаленні пісьмовага маўлення. Формы кантролю могуць быць разнастайнымі і ажыццяўляцца ў выглядзе калёквіуму, абмеркавання рэфератаў, прагляду творчых работ і прэзентацый, апытанняў на аўдыторных занятках і інш.

ПЕРАЛІК РЭКАМЕНДАВАНЫХ СРОДКАЎ ДЫЯГНОСТЫКІ

Для дыягностыкі прафесійных кампетэнцый, выяўлення ўзроўню засваення ведаў і ўменняў па вучэбнай дысцыпліне рэкамендаваны наступны інструментарый:

– выкарыстанне тэставых заданняў;
– правядзенне пісьмовых праверачных работ;
– рознаўроўневыя пісьмовыя заданні;
– лінгвістычны аналіз тэкстаў;
– пераклад;
– напісанне рэфератаў па асобных раздзелах вучэбнай дысцыпліны;
– распрацоўка і прэзентацыя праектаў па асобных тэмах вучэбнай дысцыпліны;
– напісанне дакладаў на навуковыя канферэнцыі па асобных тэмах вучэбнай дысцыпліны;
– вуснае апытванне студэнтаў на практычных занятках;
– экзамен.

ПАТРАБАВАННІ ДА НАВУЧЭНЦАЎ ПРЫ ПРАХОДЖАННІ БЯГУЧАЙ АТЭСТАЦЫІ

Для ацэнкі вынікаў вучэбных дасягненняў выкарыстоўваюцца крытэрыі, рэкамендаваныя Міністэрствам адукацыі Рэспублікі Беларусь.